

63.9(4987)503.715.22
Г85

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАФТИ І ГАЗУ

Гринаш Лілія Петрівна

УДК 338.409.4:330.322

**КАПІТАЛІЗАЦІЯ НАФТОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА
ЗАСАДАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Автореферат

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Івано-Франківськ – 2012

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі економіки підприємства та інвестицій Національного університету "Львівська політехніка" Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Скворцов Ігор Борисович
Національний університет "Львівська політехніка"
Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України,
професор кафедри економіки підприємства та інвестицій

Офіційні опоненти: доктор економічних наук,
старший науковий співробітник
Пилипів Віталій Володимирович,
Державна установа "Інститут економіки
природокористування та сталого розвитку Національної
академії наук України",
провідний науковий співробітник відділу комплексної оцінки
та управління природними ресурсами

кандидат економічних наук,
Беновська Лілія Ярославівна,
Інститут регіональних досліджень Національної академії
наук України,
науковий співробітник

Захист відбудеться "13" грудня 2012 р. о 11 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 20.052.06 в Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу за адресою: 76019, м. Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15, конференц-зал науково-технічної бібліотеки.

З дисертацією можна ознайомитися у науково-технічній бібліотеці Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу за адресою: 76019, м. Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15.

Автореферат розісланий "___" листопада 2012 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук, доцент

Т.Я. Коцкулич

ГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

теми. Розвиток ринкових відносин в Україні спонукає до перегляду багатьох базових економічних концепцій, положень і категорій, які вважаються майже “очевидними” для традиційної ринкової економіки. Це пояснюється двома причинами: по-перше, ринкові відносини у більшості розвинених країн склалися еволюційно упродовж тривалого періоду часу, що дало можливість органічно вибрати модель, найпридатнішу для конкретної країни – менталітету населення, традицій, історично сформованих видів діяльності тощо; по-друге, теоретичні положення ринкової економіки ґрунтуються здебільшого на якісних методах дослідження, які зазвичай визначають найімовірніші тенденції розвитку певного економічного явища. Все це дає змогу поступово регулювати і корегувати хід розвитку більшості економічних процесів.

В Україні завдання щодо удосконалення ринкових відносин необхідно ставити по-іншому. Це зумовлено тим, що потрібно у стислі терміни сформувати у державі розвинені ринкові відносини, які б найбільш відповідали умовам виробництва, соціальному і культурному розвитку країни. Реалізувати такі плани швидко – складне завдання. Для цього, якщо проводити аналогію, треба застосовувати методи “економічної генної інженерії”, яка має базуватись на науково обґрунтованих кількісних методах дослідження, оскільки без цього інженерне обґрунтування неможливе.

Все це сповна стосується і таких економічних категорій, як “капітал” та “капіталізація”. В Україні тільки розпочинається формування ринку капіталу. Кожний громадянин, використовуючи свої збереження, може стати його учасником, як це відбувається в економічно розвинених країнах. Тому необхідно науково обґрунтувати всі базові поняття і категорії ринку капіталу, його структуру та форми, зважаючи на те, що на ньому виникатимуть як позитивні, так і негативні тенденції. Треба також враховувати можливі галузеві особливості цього ринку і формування його базових показників.

Проблемам розкриття сутності цих категорій приділяли увагу практично всі провідні економісти-науковці. Методологічні аспекти капіталізації та інноваційного розвитку підприємств з урахуванням галузевих і регіональних особливостей досліджували вчені О. І. Амоша, Н.Є..Брюховецька, В..Г..Герасимчук, В..В..Пилипів; капіталізацію на етапі ринкової трансформації вітчизняної економіки вивчали О. Барановський, І. Бланк, І. Булев, П..Буряк, В. Геєць, М..Козоріз, Р..Слав’юк, В. Суторміна, С..Шумська та інші; абстрактно-теоретичні аспекти капіталу і капіталізації з позицій мікроекономіки досліджували Г..І..Башнянин, С..М. Панчишин, Ж..В. Поплавська; зв’язок між інноваційним розвитком підприємств й іншими економічними процесами розкривали Л. Я. Бенюк, В..М..Гриньова, М..О..Данилюк, Г..В..Козаченко, Є..В..Крикавський, О. Є. Кузьмін, Л..Г..Ліпич, О..В..Мороз, М..В..Одрехівський, Н..П..Гарнавська, О..С..Телетов, В..М..Хобга, Н..І..Чухрай, І..М..Школа; над фінансово-економічними проблемами ціноутворення працювали – І..В..Алексеев, О..О..Орлов, І..Б..Скворцов, Ю..І..Стадницький; особливості розвитку основних засобів і капіталізації у нафтогазовій промисловості досліджували В..С..Бойко, Я..С..Витвицький, В..П..Петренко та ін.

Незважаючи на вагомий внесок вказаних вчених, існує певне коло питань, які потребують подальшого дослідження. Найактуальнішою і водночас найменш дослідженою є проблема кількісного оцінювання капіталізації підприємства і впливу на цей процес його інноваційної діяльності. Усе це зумовило вибір теми дисертаційного дослідження, його мету, а також зміст завдань, які треба виконати, щоб її досягти.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота за тематикою відповідає науковому напрямку кафедри економіки підприємства та інвестицій Національного університету “Львівська політехніка” РК ЕПІ 2 “Економічна оцінка проектів майна та нерухомості” (номер державної реєстрації 01074001114), з якої здобувач запропонувала методичні засади регулювання інвестиційного та інноваційного розвитку підприємств і врахування їхнього впливу, на рівень його капіталізації. Наукові результати дисертаційного дослідження використано під час розроблення держбюджетної теми Національного університету “Львівська політехніка” “Проблема балансування засобів фінансового і кредитного впливу на стабілізацію стану виробничо-господарських структур в машинобудуванні та приладобудуванні” (Національний університет “Львівська політехніка”) (номер державної реєстрації 0108U010402) на кафедрі фінансів, у 2011 р. Автор сформулювала методичні засади формування та розроблення інноваційно-інвестиційних стратегій підприємств з урахуванням їх капіталізації.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження – розробка теоретичних положень та науково-методичних рекомендацій щодо кількісного обґрунтування капіталізації нафтопереробних підприємств на засадах інноваційного розвитку. Для досягнення визначеної мети у дисертаційній роботі поставлено такі основні завдання:

- уточнити сутність економічних категорій “капітал” і “капіталізація” та визначити сфери їх застосування з позицій якісного та кількісного підходів;
- розвинути і поглибити теоретико-методичні основи комплексного дослідження процесу капіталізації підприємства та розробити схему врахування найважливіших чинників, які впливають на її зростання;
- визначити основні етапи економічних перетворень, які пов'язують інноваційний розвиток підприємства і підвищення рівня його капіталізації, та можливі наслідки цього процесу;
- удосконалити схему перерахунку нового значення первісної вартості основних засобів підприємства й уточнити послідовність виконання всіх її етапів;
- розвинути методичні положення з встановлення наслідків інноваційного розвитку підприємства як причини виникнення інфляційного процесу і морального зношення основних засобів;
- удосконалити спосіб розрахунку теоретично обґрунтованих значень економічних показників із застосуванням константного показника “інвестиційна норма прибутку”;
- розробити метод визначення впливу рівня інноваційного розвитку та капіталізації підприємства як причини фіктивної капіталізації із застосуванням значень “нормального” та “економічного” прибутків.

Об'єкт дослідження – процеси капіталізації на промислових підприємствах.

Предметом дослідження є методи обґрунтування рівня капіталізації на українських НПЗ на засадах інноваційного розвитку.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої у дисертаційній роботі мети застосовано такі методичні засоби і прийоми: причинно-наслідкових зв'язків та узагальнення – для дослідження суті та змісту категорії “капітал” (розд. 1, пп. 1.1, 1.2); системного підходу та економіко-математичного моделювання – для встановлення зв'язку між інноваційним розвитком і капіталізацією (розд. 1, п. 1.3); статистичного та порівняльного аналізу – для аналізування основних показників діяльності нафтопереробних підприємств (розд. 2, п. 2.1); табличного, графічного і факторного аналізу – для виявлення основних тенденцій розвитку інноваційної діяльності (розд. 2, пп. 2.2, 2.3); системного підходу, економіко-математичного моделювання і порівняння – для обґрунтування впливу інноваційного розвитку на капіталізацію та утворення фіктивного капіталу нафтопереробних підприємств (розд. 3, пп. 3.1, 3.2, 3.3).

Інформаційну базу дослідження становлять закони та нормативно-правові акти України, аналітичні документи, доповіді, економічні огляди, статистичні публікації міністерств та відомств, науково-дослідних інститутів, центрів і фондів, монографії та науково-аналітичні статті вітчизняних та зарубіжних авторів, матеріали внутрішньої звітності нафтопереробних підприємств, офіційні дані про результати діяльності підприємств нафтогазового комплексу України.

Наукова новизна одержаних результатів. У дисертаційній роботі обґрунтовано теоретичні положення та отримано практичні результати, які в сукупності вирішують важливе наукове завдання управління процесом капіталізації нафтопереробних підприємств на засадах інноваційного розвитку. Основні результати, що відображають наукову новизну, полягають у такому:

вперше:

- розроблено метод обґрунтування рівня впливу інноваційного розвитку нафтопереробного підприємства на збільшення його капіталізації, який оснований на ланцюгу поетапного зростання ефективності підприємства, що на відповідному етапі його діяльності створює умови для виникнення фіктивного капіталу, значення якого розраховується із застосуванням показників “нормального” і “економічного” прибутків, що дозволить застосовувати державне регулювання цін (надприбутків) особливо для монопольних підприємств;

удосконалено:

- методичні підходи до встановлення наслідків інноваційного розвитку підприємства як причини виникнення інфляційного процесу на фондовому ринку або морального зношення основних засобів, які, на відміну від відомих, ґрунтуються на принципі збереження кількості руху економічної системи, сутність якого полягає в тому, що ефективність умовно-замкненої системи (галузі, підприємства), якщо не брати до уваги дії зовнішніх чинників, має бути сталою, а це дає змогу регулювати діяльність підприємств, не допускаючи виникненню причин утворення фіктивного капіталу;

- схему перерахунку нового значення первісної вартості основних засобів підприємства, що полягає у виконанні послідовних етапів розрахунків, яка, на

відміну від інших, дає змогу встановити теоретично обґрунтоване значення нової (перерахованої) вартості основних засобів і запобігатиме необґрунтованому їх збільшенню (перерахунку);

– методичні підходи до обґрунтування значень економічних показників “прибуток від операційної діяльності” та “коефіцієнт ефективності використання основних засобів” – із застосуванням константного показника “інвестиційна норма прибутку”, який, на відміну від використовуваних, дає змогу знайти теоретично обґрунтоване значення “нормального” і “економічного” прибутків для окремого підприємства;

набули подальшого розвитку:

– визначення економічних категорій “капітал” і “капіталізація”, які на відміну від прийнятого застосування, розглянуто з позицій якісного і кількісного підходів, з урахуванням різних властивостей цих багатопланових економічних понять;

– теоретико-методичні засади комплексного дослідження процесу капіталізації підприємства, які базуються на застосуванні схеми врахування основних ендогенних та екзогенних чинників, які впливають на її зростання, що дає змогу обґрунтовано прогнозувати тенденції її змін;

– види та змістове наповнення етапів економічних перетворень, через які пов’язують інноваційний розвиток підприємства та зростання рівня його капіталізації, що на відміну від поширених підходів, у яких ці етапи не розглядаються, дозволяє прогнозувати можливі негативні наслідки цих процесів – інфляційного процесу на фондовому ринку, морального зношення основних засобів, утворення фіктивного капіталу.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані під час дослідження наукові результати мають як теоретико-методологічне, так і прикладне значення для вирішення конкретних практичних проблем. Зокрема, результати дисертаційного дослідження впроваджено в діяльність таких підприємств західного регіону України: відкрите акціонерне товариство “Нафтопереробний комплекс – Галичина” (від 05.06.2012 р. № 12-26); Національна акціонерна компанія “Нафтогазвидобування”, дочірня компанія “Укргазвидобування”, Львівського відділення з видобутку нафти, газу та газового конденсату “Полтавагазвидобування” (від 18.11.2011 р. №64); Національна акціонерна компанія “Нафтогазвидобування”, дочірня компанія “Укргазвидобування” Стрийське відділення будівельно-монтажних робіт управління будівельно-монтажних робіт “Укргазспецбудмонтаж” (від 12.10.2011 р. №158); відкрите акціонерне товариство “Ужгородський Турбогаз” (від 24.04.2012 р. № 224).

Наукові результати дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі Національного університету «Львівська політехніка» під час викладання дисципліни «Стратегічне управління підприємством» для студентів спеціальності 7.050107 “Економіка підприємства” (акт впровадження від 05. 07. 2012 р. № 67-01-1437) та інших вищих навчальних закладах.

Особистий внесок здобувача. Усі наукові результати, викладені в дисертації, отримала автор особисто. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у роботі використано лише ті ідеї та положення, що є результатом особистої роботи

дисертанта. Конкретний внесок здобувача у ці праці вказано в переліку основних публікацій за темою дисертації.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та висновки дисертації доповідались і обговорювались на таких міжнародних та всеукраїнських науково-практичних і науково-методичних конференціях: “Проблеми соціально-економічного розвитку України: теорія і практика” (м. Львів, 2007 р.); “Актуальні проблеми і перспективи розвитку економіки України” (м. Луцьк, 2008 р.); “Проблеми та перспективи розвитку економіки і підприємництва та комп’ютерних технологій в Україні” (м. Львів, 2009 р.); “Сучасні кризові явища в економіці та проблеми облікового, контрольного та аналітичного забезпечення управління підприємством” (м. Луцьк, 2010 р.); “Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки” (м. Луцьк, 2010 р.); “Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання” (м. Донецьк, 2010 р.); “Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури” (м. Львів, 2011 р.); “Проблеми та перспективи розвитку економіки і підприємництва та комп’ютерних технологій в Україні” (м. Львів, 2011 р.); “Формування стратегії розвитку економіки України в умовах європейської інтеграції” (м. Львів, 2011 р.); “Сучасні проблеми економіки і менеджменту” (м. Львів, 2011 р.); “Пріоритети нової економіки знань в ХХІ столітті” (м. Дніпропетровськ, 2011р.); “Проблеми та перспективи розвитку економіки і підприємництва та комп’ютерних технологій в Україні” (м. Львів, 2012 р.); “Обліково-аналітичне забезпечення системи менеджменту підприємства” (м. Львів, 2012р.).

Публікації. За результатами досліджень опубліковано 25 наукових праць, зокрема 10 статей у фахових наукових виданнях, а також 15 наукових публікацій в інших виданнях. Загальний обсяг публікацій – 6,3 друк. арк., з них 3 друк. арк. належить особисто автору.

Структура і обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Обсяг основного тексту становить 190 сторінок комп’ютерного тексту. Дисертаційна робота містить 40 таблиць, 40 рисунків, 5 додатків. Список використаних джерел складається із 282 назв і займає 32 сторінки. Загальний обсяг роботи 227 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У першому розділі “Інноваційний розвиток і капіталізація як причина й наслідок діяльності підприємства” досліджено капіталізацію підприємства як економічне явище, охарактеризовано та проаналізовано проблемні питання інноваційного розвитку нафтопереробних підприємств, виявлено зв’язок між інноваційним розвитком і капіталізацією підприємства.

Вивчено прийняті тлумачення термінів “капіталізація” та “капітал” та сформульовано нові власні визначення цих понять з позиції якісного та кількісного підходів. Основні елементи якісного підходу відображено на рис. 1.

Запропоновано такі визначення термінів “капіталу” і “капіталізація” з позиції якісного підходу: капітал – це “спожита вартість” товару (підприємства), яка має здатність приносити дохід; капіталізація – це результат функціонування капіталу,

внаслідок якого утворюється “споживана вартість” товару (підприємства). Своєю чергою, спожита вартість показує, яку кількість праці витрачено на виготовлення товару, тобто відповідає початковій вартості товару (первісній вартості основних засобів), а споживана вартість характеризує, як споживається товар під час виробництва, тобто її величина змінюється залежно від інтенсивності процесу виробництва й обсягу попиту.

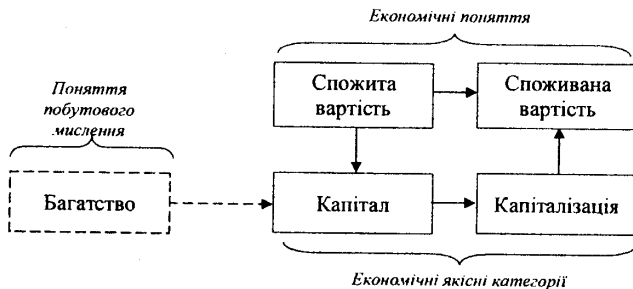

Рисунок 1 – Етимологія й основні зв'язки між поняттями “капітал” і “капіталізація” з позиції якісного підходу

Примітка: власна побудова

На рис. 2 відображено особливості кількісного підходу до визначення понять “капітал” та “капіталізація”. Капітал – самозростаюча вартість, тобто це вартість товару, яка може утворювати додаткову вартість – прибуток. Як економічну категорію це поняття можна розглядати у складі вартості (запасу). Капіталізація – процес утворення споживаної вартості, яка визначає вартість капіталу, що функціонує. Первинна форма цього поняття – потік вартості. Тому, щоб знайти кількісне визначення його значення, необхідно перетворити потік на запас.

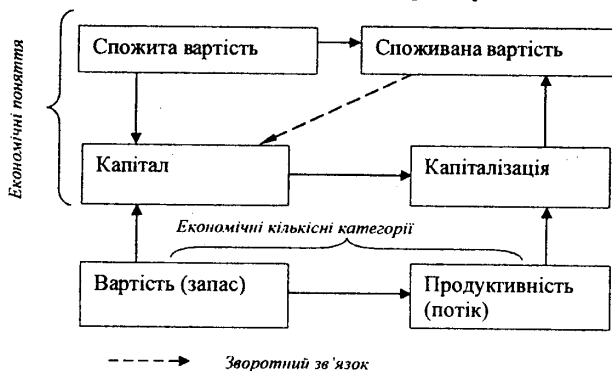

Рисунок 2 – Етимологія й основні зв'язки між поняттями “капітал” і “капіталізація” з позиції кількісного підходу

Примітка: власна побудова

Основні чинники, які впливають на зростання капіталізації, наведено на рис.3. Головним елементом, який найістотніше впливає на розвиток підприємства, є інноваційна діяльність. Тому цей вид діяльності вважають основним причиноутворювальним чинником зростання капіталізації підприємства.

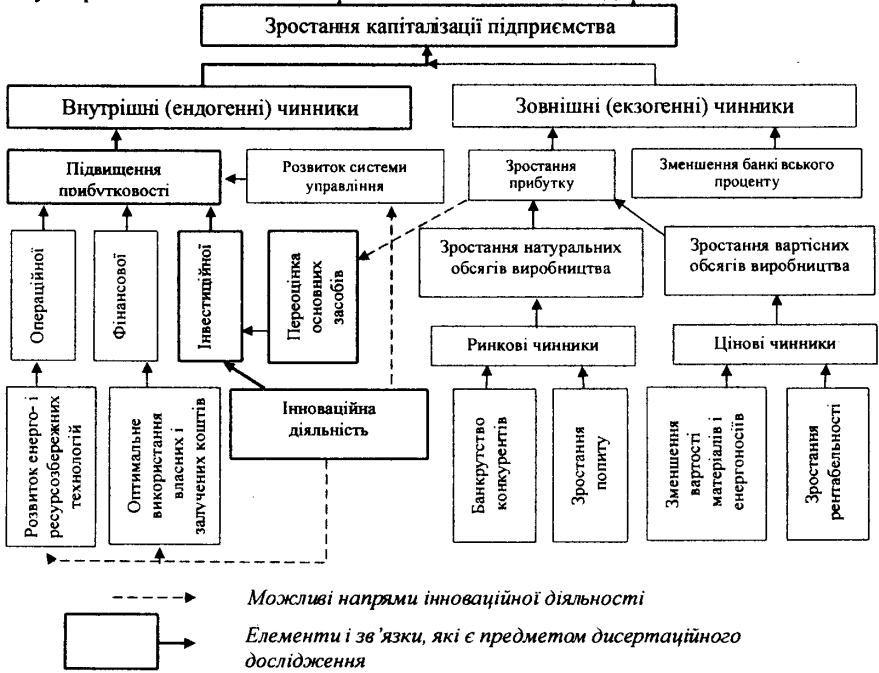

Рисунок 3 – Основні чинники, які впливають на зростання капіталізації підприємства

Примітка: власна побудова

Встановлено, що інноваційна діяльність може мати негативні наслідки, а саме утворення фіктивного капіталу у разі виникнення відповідних умов на підприємстві. Нині в економічній літературі причину утворення фіктивного капіталу пов'язують лише з наявністю цінних паперів (акцій, облігацій, боргових зобов'язань тощо). В цьому є певний сенс, оскільки вартість випущених акцій фактично відповідає вартості капіталу, що функціонує. Виконані розрахунки показали, що вартість підприємства (реальний капітал) і сума випущених акцій (капітал, що функціонує) відрізняється. Цю різницю у капіталістичних країнах називали "засновницьким прибутком", а в країнах соціалістичного табору "фіктивним капіталом". Проте і в цих підходах є недоречності, оскільки не враховано розбіжностей, між "реальною вартістю, що функціонує" і надлишковою "дутою" вартістю. Тому пропонуємо таке визначення фіктивного капіталу – це надлишкова вартість функціонуючого капіталу, яка перевищує його теоретично обґрунтоване значення, а функціонуючий капітал (капіталізація) – це споживана вартість, величина якої визначається інтенсивністю виготовлення продукції і її реалізацією.

Зв'язок, який існує між реальним, функціонуючим та фіктивним капіталом, можна пояснити таким чином: реальний капітал відповідає спожитій вартості товару (сумі витрат, які були витрачені на створення підприємства, тобто розглядається в статично); функціонуючий капітал визначається через грошові потоки, (тобто в динаміці) Зазвичай функціонуючий капітал є більший від реального, а фіктивний капітал є фактично частиною функціонуючого. Тому головне завдання економічної теорії – створити методи визначення розміру цих капіталів.

На рис. 4 показано основні етапи алгоритму економічних перетворень, які пов'язують причину (інноваційний розвиток підприємства) і її наслідок – зростання його рівня капіталізації. З цього рисунка видно, що у традиційних дослідженнях розгляд інноваційного проекту, як правило, завершується кінцевим етапом “обґрунтування ефективності проекту”, що фактично відповідає третьому етапу, а в запропонованій схемі на цьому етапі дослідження тільки починається, оскільки більшість регуляторних заходів і можливі негативні наслідки цього процесу починаються саме з цього етапу.

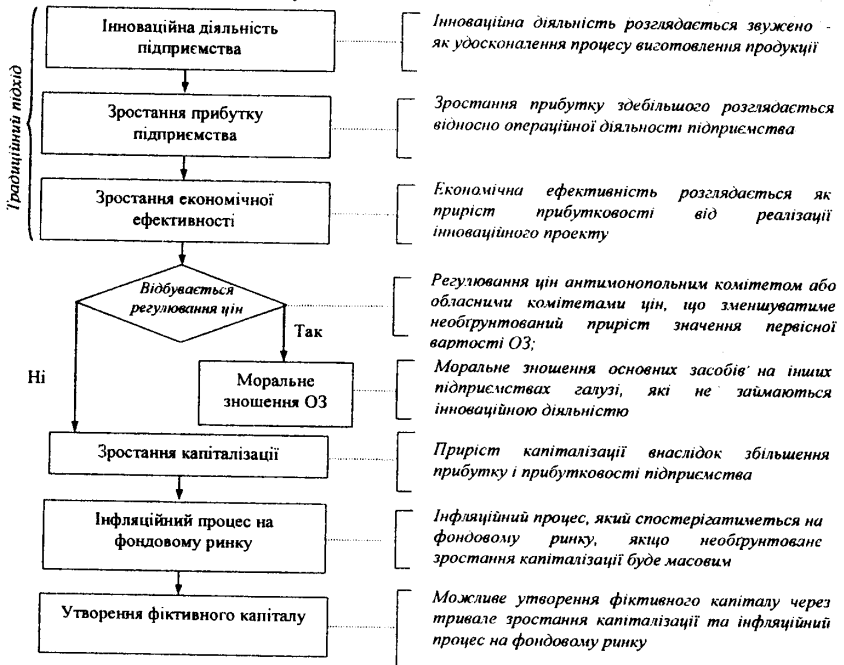

Рисунок 4 – Алгоритм можливого розвитку наслідків інноваційної діяльності підприємства

Примітка: власна побудова

У другому розділі “Аналіз тенденцій інноваційного розвитку і капіталізації нафтопереробних підприємств” проаналізовано капіталізацію та ефективність діяльності нафтопереробних підприємств, основні тенденції розвитку інноваційної діяльності промислових підприємств, а також особливості капіталізації на нафтопереробних підприємствах. Встановлено, що на ВАТ “Нафтохімік Прикарпаття” простежується негативна тенденція, оскільки первісна вартість його основних засобів поступово зменшується. Доволі інтенсивно нарощує первісну вартість основних засобів ПАТ “Лукойл – Одеський нафтопереробний завод”. А на ВАТ “Нафтопереробний комплекс – Галичина” і ПАТ “ТНК “Укртатнафта” спостерігаються доволі дивні процеси – на першому підприємстві первісна вартість основних фондів у 2009 р. зросла в 6 разів, а на другому в тому самому році – у 10 разів (табл..1).

Таблиця 1 – Темп зростання первісної вартості основних засобів і зміна фондівіддачі українських НПЗ

Назва підприємств	Темп зростання за роками, %				Значення фондівіддачі, грн./грн.			
	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010
ВАТ “Нафтохімік Прикарпаття”	100	131	130	127	6,90	3,66	8,05	9,87
ВАТ “Нафтопереробний комплекс – Галичина”	100	108	614	613	7,13	7,13	2,44	1,92
ПАТ “Лукойл–Одеський нафтопереробний завод”	100	174	225	233	0,02	3,92	3,02	2,86
ПАТ “Транснаціональна фінансово-промислова нафтова компанія “Укртатнафта”	100	104	1021	1027	9,83	8,05	0,89	1,32
Середнє значення	100	129	498	500	5,97	5,69	3,60	3,99

Примітка: розрахунки автора на підставі звітності вказаних підприємств

Як показало аналізування показника фондівіддачі, що за сумою капіталу (первісною вартістю ОЗ) ВАТ “Нафтохімік Прикарпаття” було на останньому місці, а за ефективністю використання основних засобів перемістилося на перше. І навпаки, підприємство лідер – за сумами первісної вартості основних засобів ПАТ “ТНК “Укртатнафта” за 2009-2010 рр. опустилося за цим показником на останнє. Подібний процес спостерігається і на ВАТ “Нафтопереробний комплекс – Галичина”. Після стрибкоподібного приросту первісної вартості основних засобів, який стався у 2009 р. у результаті їх переоцінки, показники ефективності використання фондів у цьому самому році різко погіршились – із стабільного значення 7,13 грн., які припадали на одну гривню основних засобів у 2007 і 2008 рр., до значення, майже у чотири рази меншого, – 2,44 грн. у 2009 р. і 1,92 грн. у 2010 р., що свідчить про недоцільність здійсненої переоцінки.

Аналіз переоцінки основних засобів чотирьох НПЗ України, дає підстави для висновку, що основним недоліком виконаного переоцінювання є відсутність теоретичного обґрунтування його необхідності і методу встановлення сум дооцінки первісної вартості основних засобів та величини їх зносу. Зміна первісної вартості підприємства комплексно впливає практично на всі показники діяльності підприємства. Тому неправильне проведення такої переоцінки негативно

позначатиметься на показниках його діяльності й може бути використане для перерозподілу власності.

Запропоновано схему здійснення перерахунку, що дасть змогу обґрунтувати значення переоцінки первісної вартості основних засобів українських нафтопереробних підприємств (рис. 5).

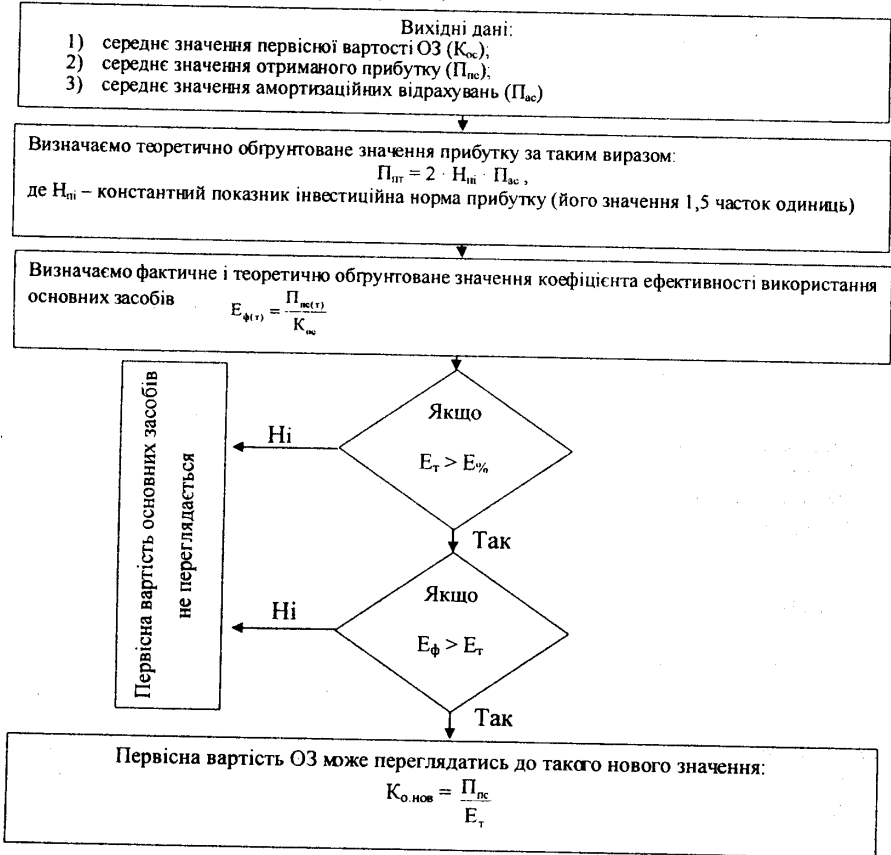

Рисунок 5 – Схема послідовності перерахунку нового значення первісної вартості основних засобів підприємства, де $E_{\%}$ – банківський процент.

Примітка: власна розробка

На підставі виконаного дослідження можна прийти до таких висновків:

- будь-яка зміна прибутку і прибутковості не може бути підставою для зміни первісної вартості основних засобів підприємства (його капіталізації);
- проведення капіталізації (зростання первісної вартості основних засобів) має бути обґрунтоване показниками підприємства, які охоплюють тривалий період його експлуатації (8 – 12 років);

– суми дооцінки і уцінки первісної вартості основних засобів та їх зносу мають бути теоретично обґрунтованими.

У третьому розділі “Обґрунтування впливу інноваційного розвитку на капіталізацію і утворення фіктивного капіталу нафтопереробних підприємств” проаналізовано вплив інновацій на емісійну вартість цінних паперів публічних акціонерних товариств, досліджено причини виникнення інфляційного процесу і морального зношення основних засобів, а також обґрунтовано, що капіталізація та інноваційний розвиток підприємств є однією із причин утворення фіктивного капіталу.

Недоліком численних досліджень, які стосуються морального зношення основних засобів, використання переважно вербальних (мовних) методів, тобто кількісного методу розрахунку не пропонується. А наше дослідження показує, що моральне зношення ОЗ може спостерігатись тільки в одному випадку – якщо здійснюється корегування (зменшення) ціни виготовленої продукції. На ринку досконалої конкуренції ця умова виконується автоматично, оскільки новий виробник продукції, який володіє інноваційною технологією її виготовлення (і, як правило, економічнішою), для виходу на цей ринок змушений зменшувати ціну продукції відносно ринкової. Однак в економічній літературі не вказано як забезпечити це для монопольного виробництва, що є основним для промислової продукції.

Для того, щоб запобігати утворенню необґрунтованого надприбутку, а відповідно і капіталізації підприємства, запропоновано механізм регулювання ціни продукції, який наведено на рис. 6.

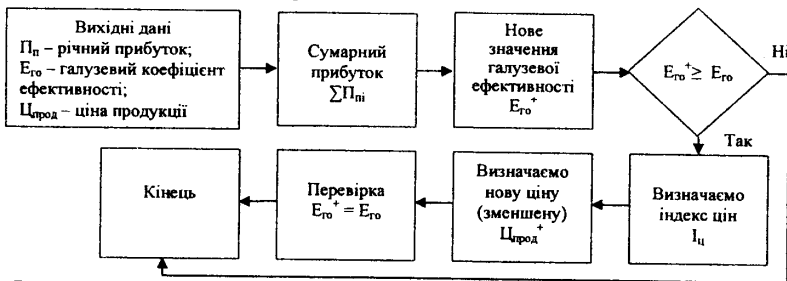

Рисунок 6 – Механізм регулювання ціни продукції для запобігання утворенню надприбутку і необґрунтованій капіталізації

Примітка: власна побудова

Особливістю запропонованого механізму є те, що на старих підприємствах, внаслідок зменшення прибутковості, спостерігатиметься моральне зношення ОЗ і скорочення терміну їх експлуатації (деякі підприємства взагалі можуть одразу ж стати збитковими). Тобто, перш ніж застосовувати цей механізм, необхідно виконати дослідження реального стану галузі і прогнозування можливих наслідків. Але цей механізм великою мірою запобігає утворенню необґрунтованої капіталізації, прихованої інфляції цінних паперів і виникненню фіктивного капіталу.

Досліджуючи можливі варіанти розвитку виробничого процесу, які в літературі називають розвитком НТП за Хіксом, Харродом і Солоу, ми з'ясували, що всі базові

показники цих процесів – первісна вартість основних засобів K_0 , початкова величина річного прибутку Π_0 і розрахунковий період експлуатації основних засобів підприємства T_p – змінюються. Залишається незмінним тільки один показник, який називатимемо “інвестиційна норма прибутку” H_{pi} і визначимо за виразом

$$H_{pi} = \frac{1}{2} \frac{\Pi_0 \cdot T_p}{K_0} = 1,5, \quad (1)$$

де 1,5 – константне значення цього показника, часток одиниць.

Використовуючи вираз (1) і константне значення цього показника, можна знайти значення нормального прибутку, який відповідає сумі й структурі основних засобів конкретного підприємства, що визначимо за виразом

$$\Pi_{nn} = 2H_{pi} \cdot P_a = 3 \cdot P_a, \quad (2)$$

де P_a – річні амортизаційні відрахування цього підприємства.

В дисертаційній роботі обґрунтовано: якщо фактичний прибуток від операційної діяльності підприємства перевищує це значення, то ця різниця надприбутку, якщо це триватиме довго (близько 10 років), може утворювати фіктивний капітал. Інтенсивність його формування досліджено для таких умов: на підприємстві весь прибуток від операційної діяльності щорічно спрямовується на реалізацію інноваційних проєктів; внаслідок цього постійно зростає його прибутковість та капіталізація, а на відповідному етапі й фіктивний капітал. Сума фіктивного капіталу в складі ринкової вартості підприємства на дванадцятий рік функціонування наблизитиметься до 50 %. І якщо цей процес триватиме, то очевидно, що поступово весь приріст капіталізації відбуватиметься практично тільки за рахунок фіктивного капіталу.

Досліджено тенденції розвитку процесу капіталізації на нафтопереробних підприємствах – ТНК «Брітїш Петролеум» та ВАТ «НПК–Галичина». Встановлено, що, хоч істотно різняться основні показники цих підприємств – вартість ОЗ, обсяги реалізації продукції тощо, більшість процесів (тенденції зміни прибутку і прибутковості тощо) проходять ідентично. Однак аналіз показав, що ці підприємства не ведуть постійної та інтенсивної інноваційної діяльності. Це зумовлено тим, що в цій галузі на світовому рівні відбуваються такі складні процеси: зростання вартості основного компонента – сирової нафти; заміна традиційних паливних матеріалів на нові, екологічно чистіші; відсутність революційних інновацій з переробки нафти, а відповідно і зменшення ціни виготовленої продукції тощо. Все це призводить до того, що, на жаль, нафтопереробні підприємства стали менш привабливими з позицій вкладення капіталу, оскільки їхня економічна ефективність порівняно з іншими прогресивними в інноваційному плані галузями (передусім тих, що розробляють комп’ютерну техніку і комп’ютерні технології та пов’язаними з ними галузями) істотно нижча. Але ці підприємства є визначальними для енергетичної безпеки країни, тому без державного регулювання і підтримки за рахунок нафтопереробних підприємств отримуватимуть надприбутки інші галузі, що призведе до поступового перетікання капіталу із цієї галузі в інші (що нині фактично і спостерігається в Україні).

Виконавши дослідження ми визначили, що існує три типових випадки утворення фіктивного капіталу:

– перший – характерний для підприємств, що періодично впроваджують окремі інноваційні проекти, які принципово не змінюють технологічного процесу (операційної діяльності) та його системи управління. За такого типу утворення невеликі суми фіктивного капіталу навіть корисні для підприємства, оскільки стимулюють його розвиток;

– другий тип розвитку інноваційної діяльності й утворення фіктивного капіталу спостерігається переважно на підприємствах, які інтенсивно впроваджують інноваційні проекти – підприємствах-лідерах. Їхні конкуренти підхоплюють їх ініціативу, що перетворює усю галузь на лідера, але це лідерство може мати негативні наслідки для національної економіки з двох причин: на першому етапі галузь отримуватиме надприбутки за рахунок інших менш динамічних, на яких це негативно впливатиме (на них виникне моральне зношення, що призведе їх збитковості); друга фаза полягає в тому, що уряд, підтримуючи збиткові галузі, фактично узаконить і профінансує фіктивний капітал галузей-лідерів, ще більше погіршивши ситуацію, вихід з якої тільки один – регуляторне втручання державних структур (антимонопольного комітету, регіональних комітетів цін тощо);

– третій тип розвитку спостерігатиметься на підприємствах, які завдяки глобалізації і впровадженню революційних інноваційних рішень перетворились на світових лідерів (на наддержавних монополіях), на яких утворюватимуться гігантські суми фіктивного капіталу, але окрема держава не зможе контролювати і регулювати їх; ці функції мають виконувати наддержавні утворення.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі наведено теоретичне узагальнення і запропоновано нове вирішення наукового завдання – сформульовано теоретико-методичні та практичні рекомендації щодо розроблення методу кількісного обґрунтування капіталізації нафтопереробних підприємств на засадах інноваційного розвитку за допомогою методу оцінювання економічних перетворень, через які відбувається зв'язок між інноваційним розвитком підприємства і зростанням рівня його капіталізації, та можливі наслідки цього процесу.

Виконані дослідження та отримані результати дають підстави зробити такі висновки теоретико-методологічного змісту і практичного характеру:

1. Обґрунтовано, що прийняті підходи до розкриття сутності економічних понять (категорій) “капітал” і “капіталізація” мають такі недоліки: чітко не розмежовано визначення цих понять з позицій якісного і кількісного підходів; переважає визначення сутності цих показників (особливо капіталу) з позицій якісного підходу, а про кількісне оцінювання згадується лише мимохідь. Запропоновано такі визначення капіталу і капіталізації з позиції кількісного підходу: капітал – самозростаюча вартість, тобто вартість товару під час функціонування може утворювати додаткову вартість – прибуток. Існують три види товару, які здатні утворювати додаткову вартість: носії праці (основні засоби і люди), гроші та інформація. Капіталізація – процес утворення споживаної вартості, яка визначає вартість функціонуючого капіталу підприємства.

2. Виявлено, що на процес капіталізації впливають як зовнішні, так і внутрішні чинники. Але передусім необхідно досліджувати вплив внутрішніх ендегенних чинників на капіталізацію підприємства, оскільки можна встановити теоретично обґрунтовані кількісні залежності, які рекомендувати для практичного застосування. Екзогенні (зовнішні) чинники можна прогнозувати тільки наближено, до того ж на нетривалий період, оскільки цих чинників досить багато, а їх поєднання можуть утворювати найнесподіваніші зв'язки. Запропонована схема врахування основних чинників допомагає регламентувати цей процес.

3. У традиційних дослідженнях розгляд інноваційного проекту, як правило, завершується кінцевим етапом “обґрунтування ефективності проекту”, а в запропонованому підході дослідження на цьому етапі тільки починається. Визначено таку послідовність моделювання основних етапів економічних перетворень, які пов'язують інноваційний розвиток підприємства із підвищенням рівня його капіталізації та можливими наслідками цього процесу: інноваційна діяльність підприємства; зростання його економічної ефективності та прибутку; два вірогідні наслідки – збільшення капіталізації або моральне зношення основних засобів, внаслідок зростання капіталізації підприємства може утворюватись фіктивний капітал.

4. Запропоновано схему послідовності перерахунку нового значення первісної вартості основних засобів підприємства, тобто їх капіталізацію, на підставі якої обґрунтовано, що формально ВАТ “Нафтопереробний комплекс – Галичина” могло здійснити переоцінку первісної вартості основних засобів, але вона мала збільшитись приблизно вдвічі, а не у шість разів, як зросла фактично. В стратегічному плані така переоцінка не є обґрунтованою, оскільки погіршує показники діяльності цього підприємства.

5. Встановлено, що причина виникнення морального зношення основних засобів підприємства є інноваційний розвиток, який більш інтенсивно відбувається на інших підприємствах галузі, але таке зношення відбувається тільки за умови, коли здійснюється коригування цін в сторону їх зменшення, оскільки це впливатиме на прибутковість підприємства, а відповідно і на період його ефективної роботи, що призведе до скорочення терміну експлуатації його основних засобів. Якщо такого корегування не відбувається, то це спричинить виникнення прихованого інфляційного процесу на фондовому ринку й утворення фіктивного капіталу.

6. Традиційне аналізування особливостей розвитку капіталу підприємства та його економічної ефективності має недолік: зазвичай досліджують фактичні тенденції змін, які відбуваються на підприємстві, однак жодного разу не встановлюючи, яке теоретично обґрунтоване значення повинен мати той чи інший показник. Це є найбільшим недоліком практично всіх відомих методів аналізування діяльності підприємства. Тому в дисертаційному дослідженні доведено, що важливою умовою яка необхідна, щоб створити метод встановлення теоретично-обґрунтованих значень економічних показників, є наявність константного показника, який дасть змогу розраховувати їх теоретичні значення. Таким константним показником може стати інвестиційна норма прибутку, за допомогою якої можна розрахувати теоретично обґрунтоване значення нормального прибутку, коефіцієнта ефективності використання основних засобів тощо.

7. Розроблено метод визначення впливу інноваційного розвитку і рівня капіталізації підприємства як причин утворення фіктивного капіталу. Фіктивний капітал – це надлишкова вартість функціонуючого капіталу, яка перевищує його теоретично обґрунтоване значення. Визначено три типових випадки утворення фіктивного капіталу. Перший спостерігається на підприємствах (галузях), які періодично впроваджують окремі інноваційні проекти, що принципово не змінюють технологічного процесу (операційної діяльності й інших видів діяльності) та системи управління ним. Цей тип характеризується тим, що незначні суми фіктивного капіталу навіть корисні для підприємства, оскільки стимулюють його розвиток. Другий тип розвитку відзначається на підприємствах, які інтенсивно впроваджують інноваційні проекти, конкуренти змушені підхопити їхню ініціативу, що перетворює усю галузь на лідера; але це може мати негативні наслідки для національної економіки з двох причин: на першому етапі ця галузь отримуватиме надприбутки за рахунок інших, менш динамічних, що негативно впливатиме на останні (на них спостерігатиметься моральне зношення, яке призведе до збитковості); друга фаза полягає в тому, що уряд, підтримуючи ці збиткові галузі, фактично узаконить і профінансує фіктивний капітал галузей-лідерів, ще більше погіршивши ситуацію; третій тип розвитку спостерігатиметься на підприємствах, які внаслідок глобалізації і впровадження революційних інноваційних рішень перетворились на світових лідерів (на наддержавних монополіях), на яких утворюватиметься гігантські суми фіктивного капіталу, які окрема держава не зможе контролювати і регулювати; ці функції мають виконувати наддержавні утворення.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Гринаш Л. П. Проблеми венчурного фінансування інноваційної діяльності машинобудівних підприємств / Л. П. Гринаш // Науковий вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету. Економічні науки. Вип. 3 (35). – Чернівці. – 2009. – С.122 – 130.

2. Гринаш Л. П. Визначення поняття «венчурний капітал» та його структури / Л.П. Гринаш // Вісник аграрної науки Причорномор'я Миколаївського державного аграрного університету. Вип. 2 (53) – Миколаїв. – 2010. – С. 166 – 173.

3. Гринаш Л. П. Оцінювання ризиковості інноваційного проекту /І.Б..Скворцов, Л. П. Гринаш // Вісник Луцького національного технічного університету. Вип. 7 (25) Частина 3. – Луцьк. – 2010. – С.187 – 194. *(Особистий внесок автора: запропоновано метод моделювання діяльності підприємства у тривимірному просторі із застосуванням формалізованого категорійного апарату).*

4. Гринаш Л. П. Інноваційний розвиток підприємств як причина утворення інфляційного процесу і морального зношення основних засобів / І.Б. Скворцов, Л.П. Гринаш // Вісник Національного університету «Львівська політехніка» «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку». – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2011. – № 704. – С. 101 – 107. *(Особистий внесок автора: досліджено*

причину виникнення інфляційного процесу, який може перерости в кризу фондового ринку, та морального зношення основних засобів підприємств).

5. Гринаш Л. П. Капіталізація та інноваційний розвиток підприємств як причина утворення фіктивного капіталу / І. Б. Скворцов, Д. І. Скворцов, Л.П..Гринаш // Міжгалузевий науково-практичний журнал «Проблеми науки». – Київ: Київський державний центр науково-технічної і економічної інформації, 2011. – № 9. – С. 19 – 23. *(Особистий внесок автора: запропоновано механізм створення запобіжних засобів для усунення причин виникнення фіктивного капіталу або мінімізації негативних наслідків від його дії).*

6. Гринаш Л. П. Моделювання і обґрунтування значень життєвого циклу продукції / І. Б. Скворцов, Л. П. Гринаш, Х. В. Горбова // Вісник Національного університету «Львівська політехніка» «Логістика». – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2011. – №.706. – С. 237 – 242. *(Особистий внесок автора: здійснено моделювання і дослідження життєвого циклу продукції з використанням формалізованого економічного категорійного апарату).*

7. Гринаш Л. П. Вплив інновацій на емісійну вартість цінних паперів акціонерних товариств / І. Б. Скворцов, Д. І. Скворцов, Л.П..Гринаш // Науковий журнал «Вісник Хмельницького національного університету». Економічні науки. – Хмельницький, 2011. – № 6. Т.2 (181) – С.132 – 136. *(Особистий внесок автора: проаналізовано теоретичні моделі для визначення впливу інновацій на емісійну вартість цінних паперів та виконано відповідні розрахунки для змодельованого прикладу).*

8. Гринаш Л. П. Інноваційна діяльність і причини утворення фіктивного капіталу на машинобудівних та нафтопереробних підприємствах /І.Б..Скворцов, Д.І. Скворцов, Л. П. Гринаш // Вісник Національного університету «Львівська політехніка» «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку». – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2012. – № 722. – С. 245 – 250. *(Особистий внесок автора: розкрито суть фіктивного капіталу і основні причини його утворення; показано негативні наслідки, які можуть виникнути у разі масового зростання цього фіктивного капіталу).*

9. Гринаш Л. П. Проблемні питання капіталізації нафтопереробних підприємств / Л. П. Гринаш // Електронне наукове фахове видання Академії муніципального управління. «Ефективна економіка», 2012. – № 4. – [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/index.php?operation=1&iid=1059>.

10. Гринаш Л. П. Ефективність використання основних засобів нафтопереробних підприємств (на прикладі ТНК "Брітіш Петролеум" та ВАТ "НПК-Галичина") /Л.П..Гринаш // Електронне наукове фахове видання Академії муніципального управління «Ефективна економіка». – 2012. – № 6. – [Електронний ресурс] Режим доступу: Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nauka.com.ua/index.php?operation=1&iid=1190>

Опубліковані праці апробаційного характеру

11. Гринаш Л. П. Тінізація економіки в Україні / Л. П. Гринаш // матеріали міжвузівської науково-практичної конференції [«Проблеми соціально-економічного

розвитку України: теорія і практика», (Львів, 18.грудня 2007 р.). – Львів, 2007. – С.144 – 145.

12. Гринаш Л. П. Перспективи та проблеми розвитку венчурного інвестування машинобудівної галузі / Л. П. Гринаш // матеріали Першої науково-практичної конференції молодих науковців, аспірантів, здобувачів і студентів [«Актуальні проблеми і перспективи розвитку економіки України», (Луцьк, 13–14 листопада 2008р.). – Луцьк: Редакційно-видавничий відділ «Вежа» Волинського національного університету імені Лесі Українки, 2008. – С. 128 – 130.

13. Гринаш Л. П. Залежність венчурного інвестування від розвинутості фондового ринку / Л. П. Гринаш // збірник матеріалів IV Міжвузівської науково-технічної конференції науково-педагогічних працівників [«Проблеми та перспективи розвитку економіки і підприємництва та комп'ютерних технологій в Україні», (Львів, 31 березня – 10 квітня 2009 р.). – Львів: Видавничий відділ Інституту підприємництва та перспективних технологій при Національному університеті «Львівська політехніка», 2009. – С. 59 – 60.

14. Гринаш Л. П. Оцінювання ризиковості інноваційного проекту і застосування методики бізнес-планування / І. Б. Скворцов, Л. П. Гринаш // збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції [«Сучасні кризові явища в економіці та проблеми облікового, контрольного та аналітичного забезпечення управління підприємством», (Луцьк, 29–30 червня 2010 р.). – Луцьк: РВВ Луцького національного технічного університету, 2010. – С. 41 – 42. *(Особистий внесок автора: запропоновано метод моделювання діяльності підприємства у тривимірному просторі із застосуванням факторіального категорійного апарату).*

15. Гринаш Л. П. Економічна оцінка інноваційної діяльності підприємств / Гринаш Л. П. // збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції молодих науковців, аспірантів, здобувачів і студентів [«Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки», (Луцьк, 3 грудня 2010 р.). – Луцьк: РВВ Луцького національного технічного університету, 2010. – С. 141 – 143.

16. Гринаш Л. П. Планування прибутку в системах сталого розвитку підприємства / Д. І. Скворцов, Л. П. Гринаш // праці одинадцятої Міжнародної наукової конференції студентів та молодих вчених [«Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання», (Донецьк, 2010 р.). – Донецьк, 2010. – С. 203 – 205. *(Особистий внесок: визначено норму приросту обсягів виробництва для забезпечення сталого прибутку).*

17. Гринаш Л. П. Формування ціни на інноваційну продукцію / І. Б. Скворцов, І. Б. Загорецька, Л. П. Гринаш // тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції [«Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури», (Львів, 19–21 травня 2011 р.). – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. – С. 258 – 259. *(Особистий внесок: обґрунтовано застосування методу, який відповідає інноваційним нормам ціноутворення).*

18. Гринаш Л. П. Інноваційний розвиток, як причина морального зношення основних засобів / Л. П. Гринаш // збірник матеріалів VII Науково-технічної конференції науково-педагогічних працівників та студентів [«Проблеми та

перспективи розвитку економіки і підприємництва та комп'ютерних технологій в Україні)], (Львів, 21–25 березня 2011 р.). – Львів: Видавничий відділ Навчально-наукового інституту підприємництва та перспективних технологій Національного університету «Львівська політехніка», 2011. – С. 99.

19. Гринаш Л. П. Капіталізація та інноваційний розвиток підприємств як причина утворення фіктивного капіталу / Гринаш Л. П. // збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції Львівського державного інституту новітніх технологій та управління імені В'ячеслава Чорновола [«Формування стратегії розвитку економіки України в умовах європейської інтеграції»], (Львів, 14–15 квітня 2011 р.) – Львів: Львівський державний інститут новітніх технологій та управління імені В'ячеслава Чорновола, 2011. – С. 54 – 55.

20. Гринаш Л. П. Передумови утворення фіктивного капіталу / І. Б. Скворцов, Л. П. Гринаш // тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції [«Сучасні проблеми економіки і менеджменту»], (Львів, 10–12 листопада 2011 р.). – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2011. – С. 429 – 430. *(Особистий внесок: показано негативні наслідки, які можуть виникнути через масове зростання фіктивного капіталу)*

21. Гринаш Л. П. Інноваційний розвиток підприємств як причина утворення морального зношення і фіктивного капіталу / І. Б. Скворцов, Л. П. Гринаш, Д. І. Скворцов // збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції [«Пріоритети нової економіки знань в XXI столітті»], (Дніпропетровськ, 26–27 грудня 2011 р.). – Дніпропетровськ: Видавництво науково-дослідницького сектору регіонального розвитку Придніпровського науково-освітнього інституту інноваційних технологій у будівництві при ПДАБА, 2011. – С. 87 – 90. *(Особистий внесок автора: досліджено причину виникнення інфляційного процесу, який може перерости в кризу фондового ринку, та моральне зношення основних засобів підприємств)*.

22. Гринаш Л. П. Інноваційний розвиток та його вплив на вартість емітованих цінних паперів публічних акціонерних товариств / Л. П. Гринаш // Збірник тез доповідей за матеріалами VIII Науково-технічної конференції науково-педагогічних працівників [«Проблеми та перспективи розвитку економіки і підприємництва та комп'ютерних технологій в Україні»], (Львів, 26–31 березня 2012 р.). – Львів: Видавничий відділ Навчально-наукового інституту підприємництва та перспективних технологій Національного університету «Львівська політехніка», 2012. – С. 114.

23. Гринаш Л. П. Головні причини утворення фіктивного капіталу на машинобудівних та нафтопереробних підприємствах / І. Б. Скворцов, Д. І. Скворцов, Л. П. Гринаш // збірник матеріалів Науково-практичної конференції [«Обліково-аналітичне забезпечення системи менеджменту підприємства»], (Львів, 26–28 квітня 2012 р.). – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2012. – С. 296 – 297. *(Особистий внесок автора: розкрито суть фіктивного капіталу й основні причини його утворення)*

Опубліковані праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

24. Сучасні значення та підходи до дефініції поняття «інновація». / Л. П. Гринаш / Вісник Львівського державного інституту новітніх технологій та управління імені

В'ячеслава Чорновола. Серія «Економічні науки». Вип. 6. – Львів. – 2011 – С. 155 – 163.

25. Гринаш Л. П. Обґрунтування ефективності використання основних засобів нафтопереробних підприємств / І. Б. Скворцов, Д. І. Скворцов, Л.П.Гринаш // Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Серія «Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості», 2012. – № 2 (4) – С. 34 – 38. *(Особистий внесок автора: встановлено основні показники і процеси, які впливають на цей показник; розраховано значення цього показника для нафтопереробних підприємств України).*

АНОТАЦІЯ

Гринаш Л.П. Капіталізація нафтопереробних підприємств на засадах інноваційного розвитку. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. – Івано-Франківськ, 2012.

У дисертаційній роботі обґрунтовано теоретичні положення та отримано практичні результати, які в сукупності вирішують важливе наукове завдання – управління процесом капіталізації нафтопереробних підприємств на засадах інноваційного розвитку.

Уточнено визначення економічних категорій “капітал” і “капіталізація”. Наведено перелік та визначено змістове наповнення етапів економічних перетворень, які пов’язують інноваційний розвиток підприємства та зростання рівня його капіталізації. Розроблено метод обґрунтування впливу рівня капіталізації підприємства як причини утворення фіктивного капіталу.

Удосконалено методичні положення з установаження наслідків інноваційного розвитку підприємства як причини виникнення інфляційного процесу і морального зношення основних засобів.

Доопрацьовано метод перерахунку нового значення первісної вартості основних засобів підприємства, а також метод визначення значень економічних показників – прибутку від операційної діяльності й коефіцієнта ефективності використання основних засобів – із застосуванням константного показника “інвестиційна норма прибутку”.

Ключові слова: інноваційна діяльність, інноваційний розвиток, капіталізація, капітал, інвестиційна норма прибутку, моральне зношення, інфляція.

АННОТАЦИЯ

Гринаш Л. П. Капитализация нефтеперерабатывающих предприятий на основе инновационного развития. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Ивано-Франковский национальный университет нефти и газа министерство образования и науки, молодежи и спорта Украины. – Ивано-Франковск, 2012.

В диссертационной работе обоснованы теоретические положения и получены практические результаты, которые в совокупности позволяют решить важную научную задачу управления процессом капитализации нефтеперерабатывающих предприятий на основе инновационного развития.

Целью диссертационного исследования является разработка метода количественного обоснования капитализации нефтеперерабатывающих предприятий на основе инновационного развития. Объектом исследования выбрано процесс капитализации предприятия, а предметом – методы обоснования уровня капитализации на украинских нефтеперерабатывающих заводах.

Для достижения цели в работе было поставлено такие задания: уточнить категориальный аппарат рассматриваемой проблемы (понятия “капитал” и “капитализация”); развить теоретико-методические основы комплексного исследования процесса капитализации предприятия; разработать основные этапы экономических преобразований, через которые осуществляется связь между инновационным развитием предприятия и ростом уровня его капитализации; усовершенствовать метод пересчета нового значение первоначальной стоимости основных средств предприятия и уточнить схему последовательности выполнения всех этапов; развить методические положения по установлению последствий инновационного развития предприятия как причины образования инфляционного процесса и морального износа основных средств; разработать метод определения влияния уровня инновационного развития и капитализации предприятия как причины фиктивной капитализации.

С целью развития теоретических основ управления процессами капитализации на нефтеперерабатывающих предприятиях уточнено определение экономических категорий “капитал” и “капитализация”, которые в отличие от большинства исследователей, автор рассматривает с позиций качественного и количественного подходов, с учетом различных свойств этих многоплановых экономических понятий.

Проанализированы теоретико-методические основы комплексного исследования процесса капитализации предприятия, с применением схемы учета основных эндогенных и экзогенных факторов, влияющих на ее рост. Рассмотрен перечень и содержательное наполнение этапов экономических преобразований, через которые осуществляется связь между инновационным развитием предприятия и повышением уровня его капитализации и, в отличие от существующих подходов, которые на этом этапе останавливаются, выполнено прогнозирование возможных негативных последствий этого процесса – инфляционного процесса на фондовом рынке, морального износа основных средств, создания фиктивного капитала.

Разработан метод, обосновывающий влияние уровня капитализации инновационного развития предприятия как причины образования фиктивного капитала, который базируется на поэтапном оценивании эффективности инновационного развития и капитализации предприятия и определения суммы фиктивного капитала с применением константного показателя “инвестиционная норма прибыли”.

Усовершенствованы методические положения по установлению последствий инновационного развития предприятия как причины возникновения инфляционного

процесса и морального износа основных средств, в отличие от существующих, базирующихся на использовании принципа сохранения количества движения экономической системы, сущность которого заключается в том, что эффективность условно-замкнутой системы (отрасли, предприятия), если отбросить действие внешних факторов, должна быть постоянной, а это дает возможность определить величину морального износа основных средств и сокращение их срока эксплуатации. Разработан метод пересчета нового значения первоначальной стоимости основных средств, заключающийся в выполнении последовательной схемы расчетов, что, в отличие от существующих, позволяет установить теоретически обоснованное значение новой (пересчитанной) стоимости основных средств.

Доработан метод определения значений экономических показателей – прибыли от операционной деятельности и коэффициента эффективности использования основных средств – с применением константного показателя “инвестиционная норма прибыли”, который, в отличие от существующих, позволяет определять теоретически обоснованное значение этих показателей для отдельного предприятия.

Ключевые слова: инновационная деятельность, инновационное развитие, капитализация, капитал, инвестиционная норма прибыли, моральный износ, инфляция.

<p>Н Manusc Di economy of Oil a Frankivs Th importan innovatic De content between Th for the fo Me as causes Ela assets of operating of return.</p>	<p>innovation. – cialty 08.00.04 - chnical University Ukraine. – Ivano- collectively solve panies based on 1". The list and the relationship pitalization. mpany as reasons rise development assets. al value of fixed omic indicators - e "investment rate</p>
---	---

Key words: innovation, innovation development, capitalization, capital, investment rate of return, moral deterioration, inflation

НТБ
ФОНДУНГ

an2304